

DENİZ YÜK SENETLERİ HAKKINDA CMI TEKTİP KURALLARI

CMI UNIFORM RULES FOR SEA WAYBILLS

Ahmed Said BER^{1*}

¹ Öğr. Gör., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Denizcilik MYO Öğretim Görevlisi/ Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk ABD Doktora Öğrencisi, asaidber@gmail.com.

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Öz: CMI tarafından hazırlanan kuralların, deniz yük senedinin tercih edildiği taşımalarda sözleşmede genel işlem şartları olarak yer almaları tavsiye edilmektedir. Ayrıca uluslararası ticarete tektip kuralların benimsenmesini ve deniz yük senedinin kullanım alanını genişletmeyi sağlayacağı da düşünülmektedir. Bu çalışmada her ne kadar üzerinden belli bir zaman geçmiş olsa da ulaşabilirliğini kolaylaştırmak ve günümüzde deniz yük senetlerinin konişmentoya göre gittikçe daha çok kullanıma başlaması sebebiyle kuralların Türkçe tercümesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: CMI, Deniz Yük Senedi, Navlun Sözleşmesi.

Geliş Tarihi/Received:
24.11.2024

Kabul Tarihi/Accepted:
27.12.2024

Yayımlanma Tarihi/
Available Online:
31.12.2024

Abstract: The rules prepared by CMI are recommended to be included as general terms and conditions in contracts where the sea waybills is preferred for the carriage of goods. It is also thought that it will ensure the adoption of uniform rules in international trade and the expansion of the area of use of the sea waybill. In this study, although some time has passed, the Turkish translation of the Rules has been made in order to facilitate accessibility and due to the increasing use of sea waybills as compared to bills of lading.

Keywords: CMI, Sea Waybills, Contract of Carriage.

DENİZ YÜK SENETLERİ HAKKINDA CMI TEKTİP KURALLARI

1. Uygulama Alanı

1.(i) Bu kurallar, “Deniz Yük Senetleri Hakkında CMI Tektip Kuralları” olarak anılacaktır.

1.(ii) Bu kurallar, konişmento veya benzeri bir başka senet düzenlenmeyen sözleşmeler bakımından, taraflarca uygulanması kararlaştırılması halinde, sözleşme yazılı olsun veya olmasın uygulanacaktır.

2. Tanımlar

“Navlun sözleşmesi”	Bu kurallara tabi olan ve tamamen veya kısmen deniz yoluyla gerçekleştirilecek olan her türlü taşıma sözleşmesi anlamına gelir.
“Eşya”	Deniz yolu ile bir taşıma sözleşmesi kapsamında taşınan veya taşınmak üzere kabul edilen eşya anlamına gelir.
“Taşıyan” ve “Taşıtan”	Navlun sözleşmesinde bu şekilde anılan veya sözleşmede bu şekilde tanımlanabilen taraflar anlamına gelir.
“Gönderilen”	Navlun sözleşmesinde bu şekilde anılan veya sözleşmede bu şekilde tanımlanabilen taraf veya madde 6(i) uyarınca gönderilen olarak tanımlanabilecek herhangi bir kişi anlamına gelir.
“Kontrol (Tasarruf) Yetkisi”	Madde 6’da belirtilen hak ve yükümlülükler anlamına gelir.

3. Aracılık

3.(i) Taşıtan, navlun sözleşmesini yaparken yalnızca kendi adına değil, aynı zamanda gönderilenin temsilcisi olarak da yapar ve gönderileni temsil yetkisi bulunduğunu taşıyıcıya garanti eder.

3.(ii) Bu kural, ancak ve ancak, navlun sözleşmesine uygulanacak hukukun, gönderilenin sözleşmeden dolayı davacı ve davalı şeklinde tanınmasının gerekli olduğu durumlarda uygulanır. Gönderilen, navlun sözleşmesinin bir konişmento veya benzeri bir senet ile düzenlenmiş olması durumundaki sorumluluktan daha fazla bir sorumluluğa sahip olmayacaktır.

4. Haklar ve Sorumluluklar

4.(i) Navlun sözleşmesi, bir konişmento veya benzeri bir senetle düzenlenmiş olsaydı, sözleşme hakkında emredici olarak uygulanacak olan uluslararası sözleşme veya ulusal hukuk hükümlerine tabidir.

Navlun sözleşmesinde aksi bir düzenleme bulunsa dahi, bu tür sözleşme veya hukuk kuralları uygulanacaktır.

4.(ii) Navlun sözleşmesi, (i) fıkrasında belirtilen kurallara tabi olmak kaydıyla, aşağıda belirtilen hükümler doğrultusunda yönetilir:

a) bu kurallar;

b) taraflarca aksi kararlaştırılmadığca, taşımanın denizyolu haricindeki kısmıyla ilgili şartlar ve koşullar dahil olmak üzere, taşıyanın standart şartları ve koşulları ile varsa taraflar arasındaki ticarete ilişkin koşullar;

c) taraflarca kararlaştırılan diğer şartlar ve koşullar.

4.(iii) (ii) (b) ve (c) bentlerinde belirtilen şartlar ve koşullar ile, bu kurallar arasında herhangi bir çelişki olması halinde, bu kurallar geçerli olacaktır.

5. Eşyanın Tanımı

5.(i) Taşıtan, eşyaya ilişkin kendisi tarafından sağlanan bilgilerin doğruluğunu garanti eder ve bu bilgilerin yanlış olmasından kaynaklanan her türlü kayıp, hasar veya masrafı taşıyıcıya tazmin eder.

5.(ii) Taşıyan tarafından herhangi bir çekince konulmaması halinde, eşyanın miktarı veya durumu ile ilgili deniz yk senedi veya benzeri bir belgede yer alan herhangi bir beyan

a) taşıyan ve taşıtan arasında eşyanın beyan edildiği şekilde alındığına dair aksi ispat edilinceye kadar delil teşkil eder;

b) taşıyan ile gönderilen arasında eşyanın beyan edildiği şekilde alındığına dair kesin delil teşkil eder ve gönderilenin iyi niyetli hareket etmiş olması kaydıyla taşıyan tarafından aksi ispat edilemez.

6. Kontrol (Tasarruf) Yetkisi

6.(i) Taşıtan, aşağıda yer alan (ii) fıkrası uyarınca tercih hakkını kullanmadığı sürece, taşıyana navlun sözleşmesiyle ilgili talimat verme hakkına sahip tek taraftır. Taşımaya uygulanacak hukuk tarafından yasaklanmadığı sürece taşıtan, eşyanın varış noktasına ulaşmasından sonra gönderilenin eşyanın teslimini talep etmesine kadar geçen süre içerisinde gönderilenin adını değiştirme hakkına sahiptir. Taşıtan tarafından verilen talimatlar yazılı veya taşıyanın kabul edeceği diğer bir şekilde yapılabilir ve bu talimatlar nedeniyle taşıyanın karşılamak zorunda kalacağı her türlü ek masrafı tazmin etmeyi taahhüt eder.

6.(ii) Taşıtan eşyanın kontrol yetkisini, en geç taşıyan tarafından teslim alınıncaya kadar gönderilene devredebilir. Eşyanın kontrol yetkisinin gönderilene devredilmesi halinde bu husus varsa deniz yk senedi veya benzeri bir senette belirtilmelidir. Böyle bir beyan ile birlikte gönderilen (i) fıkrasında belirtilen haklara sahip olur ve taşıtanın kontrol yetkisi sona erer.

7. Teslim

7.(i) Taşıyan, uygun kimlik ispatı üzerine eşyayı gönderilene teslim eder.

7.(ii) Taşıyan, gönderilen olduğunu iddia eden tarafın gönderilen olup olmadığını tespit etmek için makul özeni gösterdiğini ispatlayabilirse, yükün yanlış kişiye tesliminden sorumlu tutulamaz.

8. Geçerlilik

Bu kurallarda veya madde 4 uyarınca navlun sözleşmesine dahil edilen herhangi bir hükümde yer alan bir hususun, taşımaya uygulanacak uluslararası sözleşme veya ulusal hukukun emredici hükümlerine aykırı olması halinde, bu kurallar veya belirlenen hükümler geçersiz olacaktır.